

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

Registration and Improvement of Farmer Registration in Pakham District,
Buriram Provinceยุทธนา สนทนา Mr.Yutthana Sonthana¹พลสรานู สราญรัมย์ (Phonsaran Saranrom)²สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khрутmuang Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (4) ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5,997 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.10 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 99 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.34 คน พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรเฉลี่ย 20.71 ไร่ รายได้เฉลี่ยต่อปี 226,767.68 บาท (2) เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร อยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ (3) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร อยู่ในระดับมาก (4) ปัญหาของเกษตรกรต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักเกณฑ์เงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรและการอำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้มีโครงการช่วยเหลือทางจากภาครัฐทุกชนิดพืช

คำสำคัญ ทะเบียนเกษตรกร การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yuthami@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ponsaran.sar@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions of farmers who had registered and improved their farmer registration (2) opinions on the operation of registration and improvement of farmer registration (3) knowledge and understanding about the operation of farmer registration and improvement of farmers (4) problems and suggestions of farmers on the farmer registration and improvement. The population of this study was 5,997 farmers who had registered and improved their farmbook in Pakham district, Buriram province. The sample size of 99 people was determined by Taro Yamane formula with the error value of 0.10 and accidental sampling method. Data were collected by conducting interview. Statistics used in the analysis were such as frequency, percentage, mean minimum value, maximum value, and standard deviation. The results of the research showed that (1) most of the farmers were male with the average age of 50.00 years old, completed secondary school education, had the average member in the household of 3.34 people, owned the average agricultural land of 20.71 Rai, and earned the average yearly income of 226,767.68 Baht. (2) Opinions about the operation of farmer registration and improvement of the farmbook were at the high level The first aspect in the ranking was that the officers were energetic in providing service. (3) Knowledge and understanding about farmer registration and farmbook improvement revealed that farmers had knowledge at the high level (4) Problems of farmers on the operation of the officers in registering and improving farmers farmbook were at the moderate level The problem with highest average was the steps in farmbook registration and improvement. Suggestion would be to receive the assistant project from the government sector in every kind of plant.

Keywords: Farmbook, Farmer registration, Farmbook improvement

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ภาคเกษตรนับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประเทศไทยมีจำนวนประชากรในภาคเกษตรมากเป็นร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่ขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ เป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญแก่ครัวเรือนของประชากรจำนวนมาก แต่การพัฒนาภาคการเกษตรที่ผ่านมายังประสบปัญหาเนื่องจากภาครัฐยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรทั้งสถานภาพการผลิต การถือครองที่ดิน สถานที่ตั้งฟาร์ม และประเภทกิจกรรมการเกษตร ตลอดจนประวัติการขอความช่วยเหลือทางภาครัฐ ทำให้โครงการและมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรเกิดความซ้ำซ้อน มีความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายทรัพยากรของรัฐ ในปี พ.ศ. 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการจัดทำทะเบียนเกษตรกรและบัตรประจำตัวเกษตรกร ปี 2552 มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกันดำเนินงานปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องเป็นปัจจุบันพร้อมสำหรับใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการตามโครงการมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ และจัดทำข้อมูลการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552: น1)

อำเภอปะคำ มีปัญหาคล้ายคลึงกับในประเทศ โดยการดำเนินการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 218,602 ไร่ พื้นที่ด้านการเกษตร จำนวน 154,982.48 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 13,939 ครัวเรือน โดยในปี 2563 มีครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอปะคำ จำนวน 5,997 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 43.02 ของครัวเรือนทั้งหมด (สำนักงานเกษตรอำเภอปะคำ, 2564 และ กรมการปกครอง, 2560) สำนักงานเกษตรอำเภอปะคำรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร จำแนกกิจกรรมการเกษตรรายแปลง ตามนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานภาคการเกษตรของประเทศ ตลอดจนการให้บริการฐานข้อมูลแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากในปัจจุบันความต้องการใช้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้นในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ รวมถึงสามารถใช้เป็นหลักฐานสำคัญของภาครัฐในการส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ทั้งนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอปะคำ (2565) พบว่าปัญหาในการขึ้นและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรคือเกษตรกรแจ้งพื้นที่ถือครองด้านการเกษตรไม่ครบถ้วน ไม่มาปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรให้ต่อเนื่อง จำนวนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนไม่ครบตามเป้าหมาย ส่งผลต่อการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าว การศึกษาเรื่องการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เพื่อใช้ผลการวิจัยในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรที่สอดคล้องกับความต้องการ ของเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

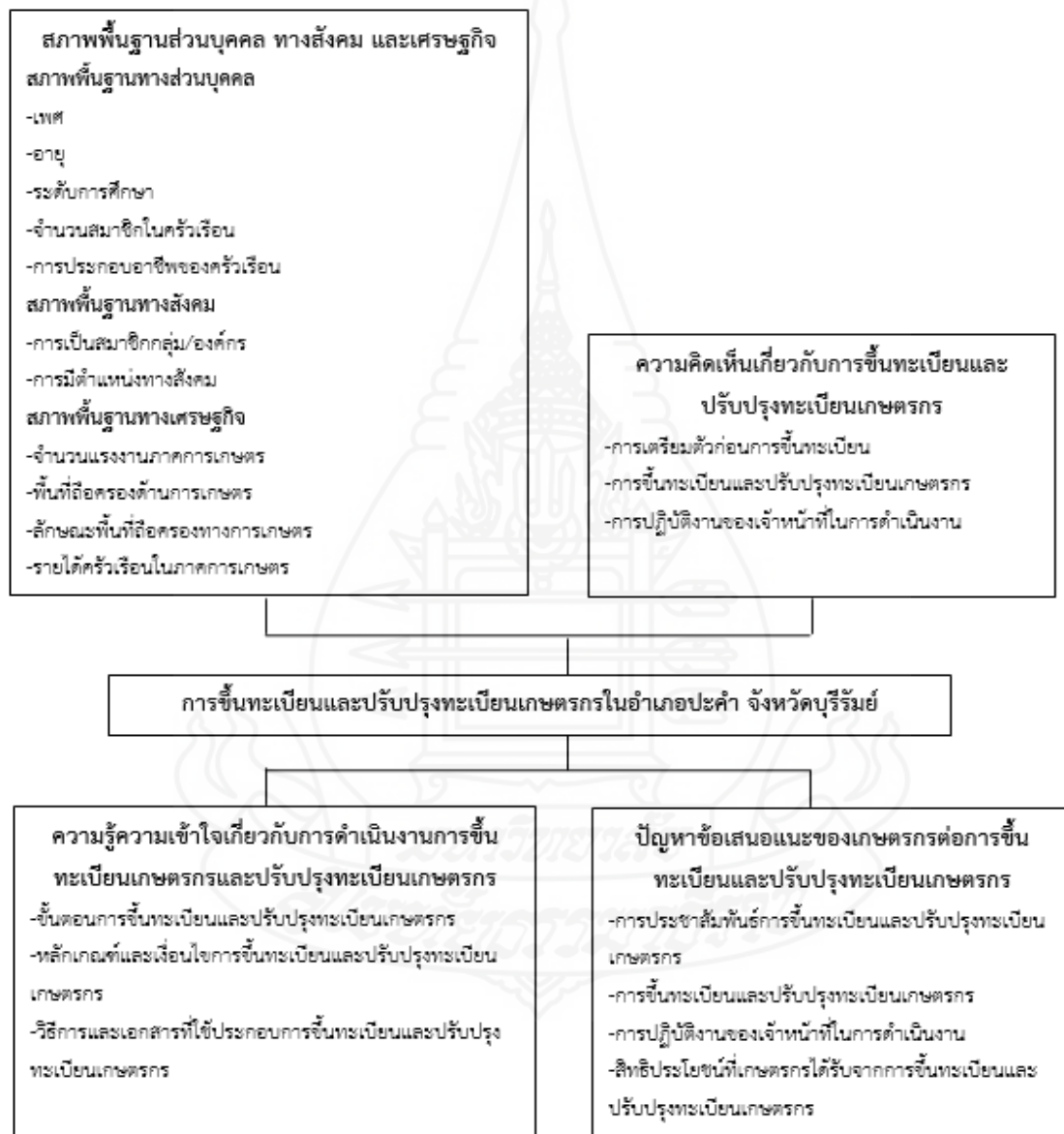
1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

4. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

กรอบแนวคิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5,997 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.10 ได้ขนาด กลุ่มตัวอย่าง 99 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย คำถาม 2 ลักษณะ คือ คำถามแบบปลายปิดและคำถามปลายเปิด ที่เป็นการกำหนดให้เลือกตอบ โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรตามกลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนดไว้แบบพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์กับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ตอนที่ 4 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับโดยกำหนดเกณฑ์ตามค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย $1.00-1.80$ = น้อยที่สุด $1.81-2.60$ น้อย $2.61-3.40$ = ปานกลาง $3.41-4.20$ = มาก และ $4.21-5.00$ = มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

- 1.1 สภาพพื้นฐานทางส่วนบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.00 ปี มีระดับการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.34 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา
- 1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม เกษตรกรทั้งหมดเป็นลูกค้า ธกส. โดยเกษตรกรส่วนมากไม่มีตำแหน่ง ทางสังคม
- 1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ย 2.95 คน พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรเฉลี่ย 20.71 ไร่ โดยมีพื้นที่ของครัวเรือนเฉลี่ย 17.41 ไร่ พื้นที่เช่าเฉลี่ย 19.25 ไร่ พื้นที่บุคคลอื่น/ทำฟรีไม่ได้เช่าเฉลี่ย 17.07 ไร่ รายได้ของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 191,494.95 บาท/ปี รายได้ของครัวเรือน นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 39,886.36 บาท/ปี และรายได้ทั้งหมดต่อปีเฉลี่ย 226,767.68 บาท

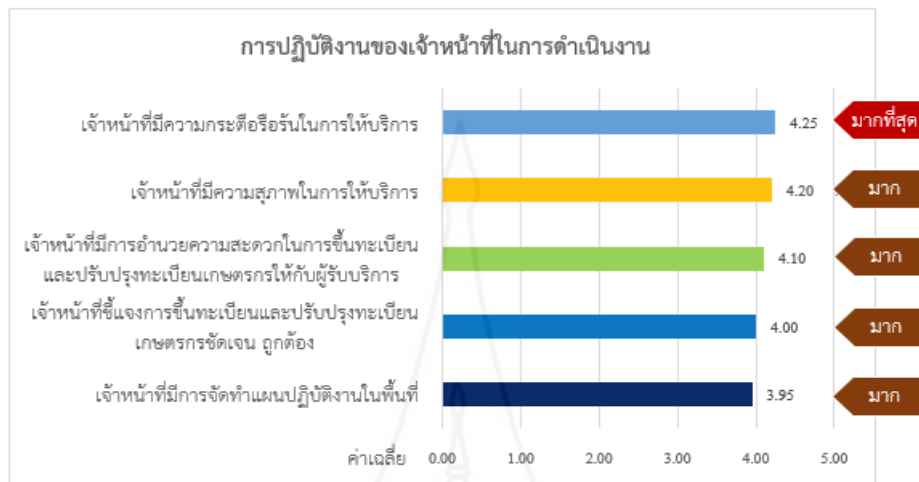
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ในภาพรวม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น คือ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน การดำเนินงานในการเตรียมการก่อนขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการดำเนินงานในการเตรียมการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ตามลำดับ โดยในแต่ละประเด็นเกษตรกรเห็นด้วย ดังนี้

- 2.1 ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน พบว่า เกษตรกรเห็นว่า เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ในระดับมากที่สุด และมีความสุภาพในการให้บริการอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีการอำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้กับผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ชี้แจง การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรชัดเจน ถูกต้อง และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานในพื้นที่ ตามลำดับ

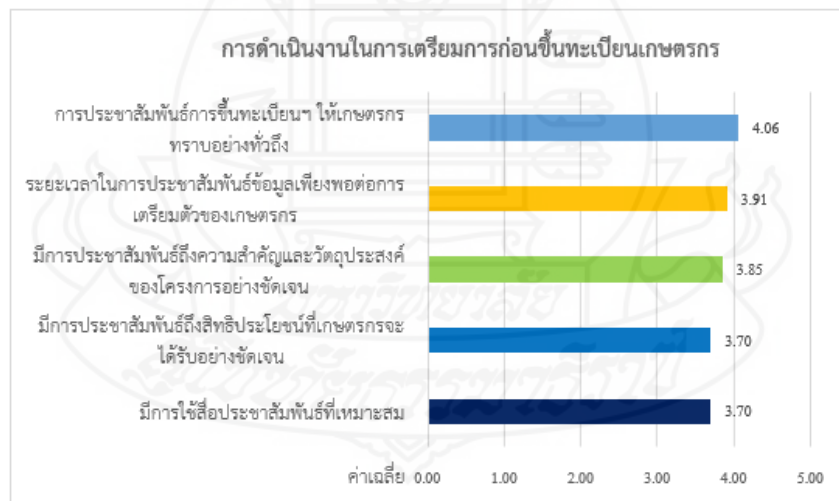

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

2.2 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานในการเตรียมการก่อนขึ้นทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็นการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนฯ ให้เกษตรกรทราบอย่างทั่วถึง ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพียงพอต่อการเตรียมตัวของเกษตรกร มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับอย่างชัดเจน และ มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ตามลำดับ

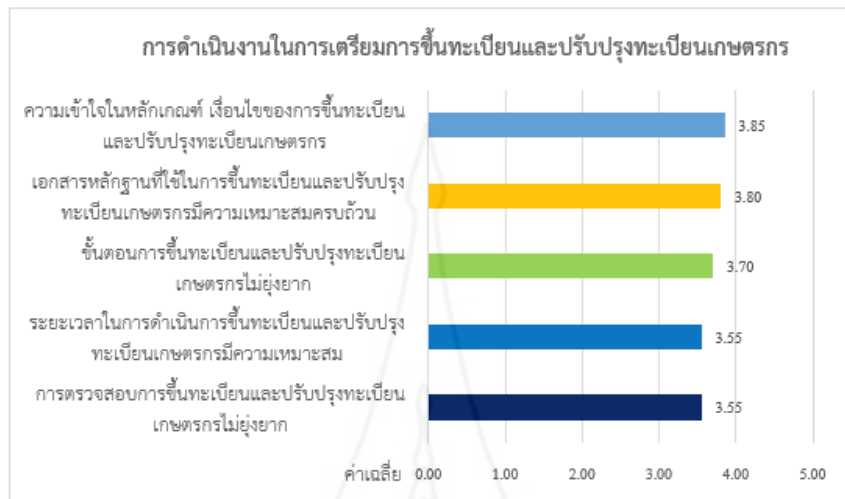

2.3 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานในการเตรียมการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็น ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ เงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เอกสารหลักฐานที่ใช้ในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีความเหมาะสมครบถ้วน ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรไม่ยุ่งยาก การตรวจสอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรไม่ยุ่งยาก และระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีความเหมาะสม ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร
ในภาพรวม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ในระดับมาก โดยพิจารณาในแต่ละประเด็น ดังนี้

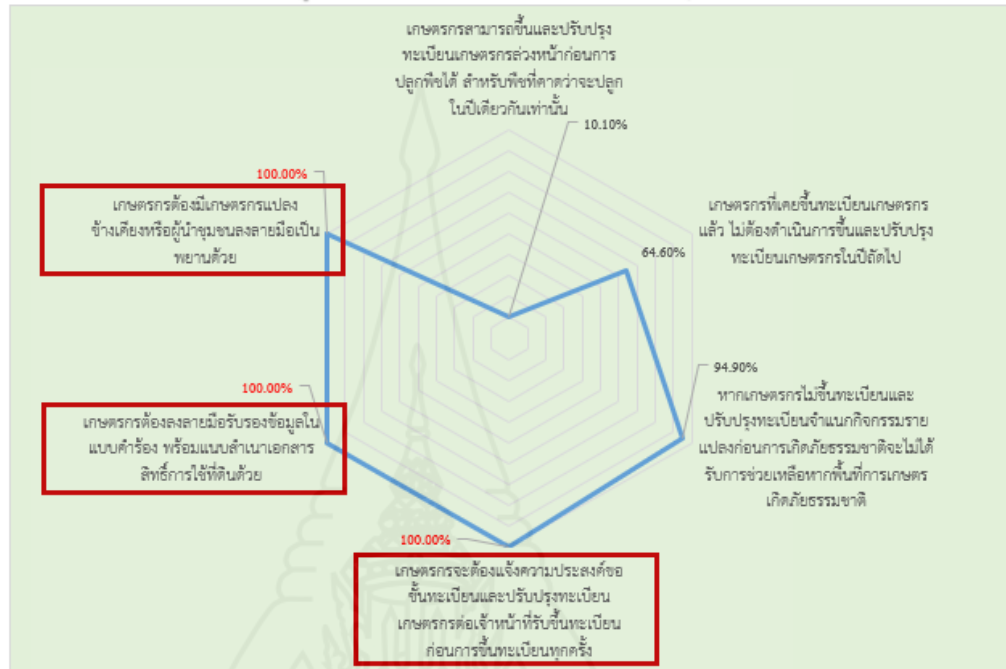
3.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่องเกษตรกรจะต้องแจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรต่อเจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนก่อนการขึ้นทะเบียนทุกครั้ง เกษตรกรต้องลงลายมือรับรองข้อมูลในแบบคำร้อง พร้อมแนบสำเนาเอกสารสิทธิ์การใช้ที่ดินด้วย และเกษตรกรต้องมีเกษตรกรแปลงข้างเคียงหรือผู้นำชุมชนลงลายมือเป็นพยานด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

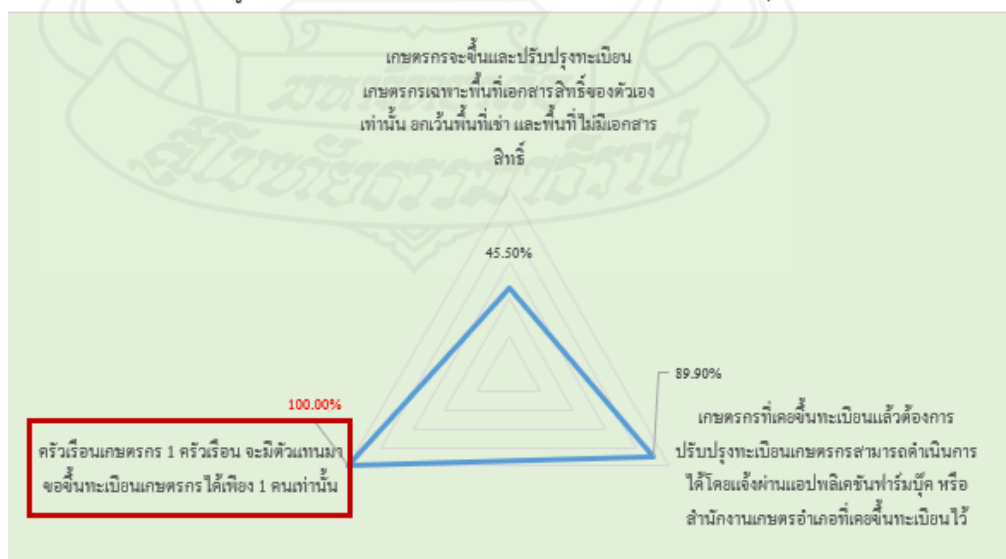
The 12th STOU National Research Conference

ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

3.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่อง คราวเรือนเกษตรกร 1 คราวเรือนจะมีตัวแทนมาขอขึ้นทะเบียนเกษตรกร ได้เพียง 1 คนเท่านั้น

ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

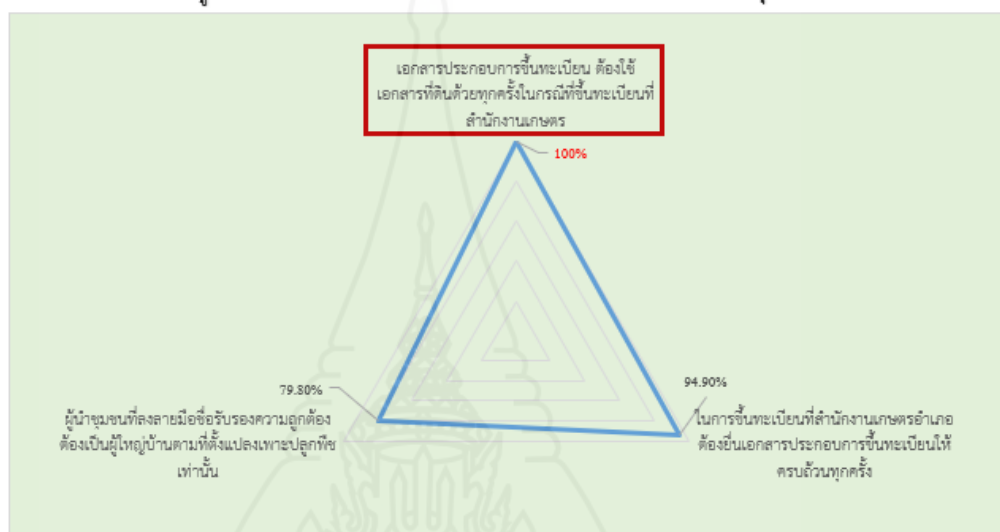

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3.3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิธีการและเอกสารที่ใช้ประกอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่อง เอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน ต้องใช้เอกสารที่ติดด้วยทุกครั้ง ในกรณีที่ขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเกษตร

ความรู้ความเข้าใจในวิธีการและเอกสารที่ใช้ประกอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

4. ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

4.1 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน โดยในแต่ละประเด็นพบปัญหาของเกษตรกรดังนี้

4.1.1 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การชี้แจงโครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลของเจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

4.1.2 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร อยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ เอกสารหลักฐานที่ใช้ในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และหลักเกณฑ์เงื่อนไขของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

4.1.3 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ สิทธิประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการกับภาครัฐ และสิทธิประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

4.1.4 ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ และการประชาสัมพันธ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรส่วนมากอยากให้มีการช่วยเหลือทางจากภาครัฐทุกชนิดพืช รองลงมาเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่าที่ สปก. ซื้อขายกันมานานแต่โอนเป็นเจ้าของที่ไม่ได้ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เข้าร่วมโครงการภาครัฐได้จำกัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ภารณี กฤษฎาเรืองศรี (2555: 40) ศึกษาความคิดเห็นต่อการขึ้นทะเบียน เกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เช่นเดียวกับ ศุภชัย ลิขิตธนวงษ์ (2555: 56) ศึกษา ความคาดหวังของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกพืชอาหารสัตว์และพลังงานทดแทน ในเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกพืชอาหารสัตว์และ พลังงานทดแทนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และประสาน พูลเวช (2550: 31) ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก นาปรังในพื้นที่จังหวัดประทุมธานีพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังใน พื้นที่จังหวัดประทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อภิปรายผลได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่เป็นตัวแทนครัวเรือนในการดำเนินกิจกรรมหรือ เข้าร่วมโครงการทางการเกษตรกับหน่วยงานในพื้นที่

1.2 เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.00 ปี ในขณะที่ ประสาน พูลเวช (2550: 31) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มี อายุระหว่าง 46-55 ปี และ งามฉวี จันทเพา (2552: 40) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมมีอายุระหว่าง 41-50 ปี เช่นเดียวกับ ศุภชัย ลิขิต ธนวงษ์ (2555: 56) พบว่าเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการปลูกพืชอาหารสัตว์และพลังงาน ทดแทน มีอายุเฉลี่ย 49.00 ปี อภิปรายผลได้ว่า เกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมและเข้าร่วมโครงการกับทางภาครัฐส่วนใหญ่อยู่ในช่วงตอนปลายของวัยผู้ใหญ่ ส่งผลต่ออำนาจในการตัดสินใจต่างๆ แทนสมาชิกของคนในครัวเรือนตัวเอง

1.3 เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ งามฉวี จันทเพา (2552: 41) พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา เช่นเดียวกับภารณี กฤษฎาเรืองศรี (2555: 40-41) พบว่าเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา และศุภชัย ลิขิตธนวงษ์ (2555: 57) พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา อภิปรายผลได้ว่า ในปัจจุบันเกษตรกรมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามการศึกษาภาคบังคับที่ได้ขยายออกไปถึงระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนากระบวนการติดต่อสื่อสารและระบบที่พัฒนารูปแบบให้ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากขึ้น

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

การเตรียมการก่อนขึ้นทะเบียนเกษตรกร จากการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก คือการประชาสัมพันธ์ การขึ้นทะเบียนฯ ให้เกษตรกรทราบอย่างทั่วถึง มีความแตกต่างกับ ประสาน พูลเวช (2550: 43-45) พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจตามขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการในขั้นตอนต่างๆ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย อภิปรายผลได้ว่า ช่องทางการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่เข้าถึงเกษตรกรได้มากที่สุดมีความสำคัญมาก ทั้งการติดต่อโดยตรงและ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ช่องทางออนไลน์ เพื่อนำไปสู่การเสนอข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือของหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาในประเด็น ต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกษตรกรจะต้องแจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรต่อเจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนก่อนการขึ้นทะเบียนทุกครั้ง เกษตรกรต้องลงลายมือรับรองข้อมูลในแบบคำร้อง พร้อมแนบสำเนาเอกสารสิทธิ์การใช้ที่ดินด้วย และเกษตรกรต้องมีเกษตรกรแปลงข้างเคียงหรือผู้นำชุมชนลงลายมือเป็นพยานด้วย สอดคล้องกับ ภาวณิ กฤษฎาเรืองศรี (2555: 51-64) พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ในเรื่องขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกร และประสาน พูลเวช (2550: 43-45) พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจตามขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการในขั้นตอนต่างๆ ในเรื่องขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำ ธ.ก.ส. และขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ว่า เกษตรกรสามารถศึกษากระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานตลอดจนเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจนมีความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี

3.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในเรื่องครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน จะมีตัวแทนมาขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้เพียง 1 คนเท่านั้น สอดคล้องกับ ภาวณิ กฤษฎาเรืองศรี (2555: 51-64) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกร อภิปรายได้ว่า เกษตรกรมีความสามารถในการสร้างความเข้าใจกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ที่มีได้ไม่เป็นอุปสรรคการในการดำเนินงาน

4. ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร จากการวิเคราะห์พบว่า ระดับปัญหาในสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ สิทธิประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการกับภาครัฐ และสิทธิประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร สอดคล้องกับ ภาวณิ กฤษฎาเรืองศรี (2555: 42) พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเรื่องการเข้าร่วมโครงการตามนโยบายรัฐบาล เช่น โครงการประกันรายได้ โครงการรับจำนำ รองลงมาขอรับการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ การเข้าร่วมโครงการประกันภัยพืชผล และแจ้งขึ้นทะเบียนผู้ทำการประมง/ผู้ทำการปศุสัตว์เพียงเล็กน้อย อภิปรายผลได้ว่า เกษตรกรที่มีการขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานของภาครัฐสามารถเข้าร่วมโครงการจากทางภาครัฐได้ปกติ ไม่ตกหล่นการเข้าร่วมเพื่อการพัฒนาหรือการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรจะเลือกขึ้นทะเบียนเฉพาะพืชที่มีโครงการทางจากทางภาครัฐในปีนั้นๆ ซึ่งตามหลักการแล้วเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชควรดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรทุกชนิดพืช เพราะประโยชน์ของการขึ้นทะเบียนต่อตัวเกษตรกรเอง นอกจากจะได้เข้าร่วมโครงการภาครัฐแล้ว ในกรณีที่มีความเสียหายในแปลงที่ทำการเกษตรหากเกษตรกรไม่ได้ขึ้นทะเบียนการปลูกพืชก่อนมีภัยต่างๆ จะไม่สามารถได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐได้ และประโยชน์ต่อภาครัฐคือ มีฐานข้อมูลในการเพาะปลูกพืชที่เป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ต่อไปอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความสามารถในการศึกษาเพื่อเข้าใจรายละเอียดของขั้นตอน และหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สำนักงานเกษตรอำเภอหรือนักส่งเสริมสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานขึ้นทะเบียนกับเกษตรกรผ่านเอกสารหรือช่องทางต่างๆ ได้ แต่ควรเน้นการอธิบายรายละเอียดปลีกย่อยให้มากขึ้นเมื่อมีการปรับเปลี่ยนคู่มือในรายละเอียดปลีกย่อยอาจทำให้เกษตรกรรับรู้ไม่ครบถ้วนได้

2.2 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มาปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคนตอนปลาย ในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอควรเพิ่มการสื่อสารให้ครอบคลุมไม่เพียงแต่ตัวแทนหลังคาเรือนที่มาขึ้นทะเบียน แต่ควรสร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรในช่องทางต่างๆ ด้วย เพื่อช่วยในการดำเนินการหรือตรวจสอบเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนมาดำเนินการ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรจากเกษตรกรเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้ศึกษาในระดับวิธีการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเพราะปัจจุบันนอกจากการยื่นเรื่องผ่านเอกสารที่สำนักงานเกษตรอำเภอแล้วยังสามารถดำเนินการผ่านแอปพลิเคชันฟาร์มบุ๊กในมือถือได้อีกด้วย ซึ่งในกระบวนการและรายละเอียดจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจและปัญหาอุปสรรคจากเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ

3.2 ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเพียงอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์มีบริบทที่แตกต่างกัน เช่น เอกสารสิทธิ์ที่ดิน อำเภอปะคำมีพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่เกษตรกรทำการเกษตรค่อนข้างมาก ในขณะที่หลายๆ อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์เป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ แนวทางการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์อาจไม่ได้สร้างปัญหาให้กับอำเภอที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องมากนักควรได้รับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้กับนักส่งเสริมและสำนักงานเกษตรอำเภอที่บริบทคล้ายกันทำงานได้ในทิศทางเดียวกันได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). คู่มือการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2564. กรุงเทพมหานคร:

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). โครงการศูนย์บริการประชาชนด้านการเกษตร. สืบค้นจาก

<http://www.smutsongkham.doe.go.th>

งามฉวี จันทพา. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่เหมาะสมของ

เกษตรกรในจังหวัดลำปาง (วิทยาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ประสาน พูลเวช. (2550). การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังในพื้นที่

จังหวัดปทุมธานีปี 2548 (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

ภาณี ฤกษ์เรืองศรี. (2555). ความคิดเห็นต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ศุภชัย ลิขิตธนวงษ์. (2555). ความคาดหวังของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกพืชอาหารสัตว์ และพลังงานทดแทน

ในเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์แม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

